

(CRISIS) LEIDERSCHAP

In mijn allereerste commandantenfunctie tijdens de opleiding aan de militaire academie, moest ik met mijn groep een vijandelijk mitrailleursnest uitschakelen op een duintop in de Drunense duinen. Om als leider het goede voorbeeld te geven ging ik voorop in de bestorming van de berg zand. Bij de evaluatie kreeg ik een koude douche; ik zou de eerste zijn die was gesneuveld en mijn groep zou stuurloos achterblijven. Belangrijke les, de baas moet inzetbaar blijven, zeker in crisistijd.

Een goed leider zijn valt niet mee en leiderschap kent vele vormen, van participatief tot directief en van formeel tot informeel. Verschillende situaties vragen om verschillende stijlen. Daarom schenkt defensie hieraan veel aandacht op alle niveaus door selectie, vorming, opleiding en training. Maar goed, het oefenterrein in Nederland is toch een andere situatie dan een missie in Verwegistan. Je weet pas wat je doet met de vijand in zicht, als je daar staat. Helaas kunnen we dat nooit goed nabootsen in oefensituaties. Het is dan ook voor iedereen de vraag wat je zult doen als het er echt op aankomt: vluchten, bevriezen of vechten. Op die momenten is een leider essentieel, formeel of informeel. Iemand moet de verantwoording nemen, want uiteindelijk kun je alleen als team succes boeken.

Veteranen weten als geen ander hoe belangrijk een goede commandant is als het erop aankomt; goed leiderschap spaart levens. Helaas, andersom ook. De geschiedenis kan daarvan getuigen.

Uit ervaring kennen veteranen het belang van een baas die de kwaliteiten heeft om in het heetst van de strijd de juiste beslissing te nemen en waarop je dus kan vertrouwen. En misschien is dat laatste nog wel het belangrijkste. Goed leiderschap staat of valt met degenen die de leiding moeten ontvangen. Als het vertrouwen bij hen ontbreekt zal dit leiden tot ongewenste effecten, zoals dienstweigering, munitie of zelfs misdaden. Denk aan de vele Amerikaanse (onervaren) officieren in de Vietnamoorlog die om het leven kwamen door een kogel in de rug.

Kortom, over leiderschap is veel te zeggen en te schrijven. Uiteindelijk is de mate waarin de leidingontvangers vertrouwen hebben in hun leidinggevende doorslaggevend 'when the shit is gonna hit the fan'. En dat geldt niet alleen voor een militaire organisatie, zoals de wereld om ons heen momenteel aantoont. Toen ik in 1979 die berg op rende, liep de rest gelukkig wel achter mij aan.

Hans van Griensven

Luitenant-generaal b.d.

Voorzitter nationaal Veteranen Platform